

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “กระบวนการการเป็นหนี้และความสามารถในการชำระหนี้ของข้าราชการครู: พหุกรณีศึกษา 4 ภูมิภาค” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการการเป็นหนี้และความสามารถในการชำระหนี้ของข้าราชการครูและสร้างข้อเสนอแนะทางการลดพฤติกรรมการก่อหนี้ของข้าราชการครู โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) แบบพหุกรณีศึกษา (Multi-Case Study) งานวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ งานระยะที่ 1 เป็นการศึกษากระบวนการการเป็นหนี้และความสามารถในการชำระหนี้ของข้าราชการครู จากการสัมภาษณ์ข้าราชการครูที่มีสถานะการเป็นหนี้ 3 แบบ ได้แก่ กลุ่มครูสถานะหนี้ปกติ กลุ่มครูสถานะหนี้วิกฤติ และกลุ่มครูสถานะพ้นหนี้ รวมจำนวน 31 คน จาก 4 ภูมิภาค และงานระยะที่ 2 เป็นการสร้างข้อเสนอแนะทางการลดพฤติกรรมการก่อหนี้ของข้าราชการครูจากการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 11 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแนวคำถามสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างและแนวคำถามสนทนากลุ่ม และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการเป็นหนี้ของข้าราชการครูแต่ละกลุ่มสรุปได้ดังนี้ กลุ่มครูสถานะพ้นหนี้ ในช่วงชีวิตก่อนการเป็นหนี้มีการใช้ชีวิตในลักษณะเรียบง่าย ไม่ตามค่านิยมสังคมบริโภค มีการวางแผนการเงินและบริหารจัดการการเงินได้ดี โดยการกู้ส่วนใหญ่เป็นการกู้เพื่อการลงทุน ดังนั้น เมื่ออยู่ในสถานะระหว่างการเป็นหนี้จึงมีวินัยในการใช้เงิน มีเป้าหมายในการชำระหนี้ชัดเจน และมีความพยายามหารายได้เพิ่มจากอาชีพเสริม โดยบางส่วนใช้เทคนิคการเร่งชำระเงินต้น หรือเพิ่มจำนวนเงินที่ส่งต่อเดือน จึงทำให้มีความสามารถในการชำระหนี้ได้เป็นอย่างดี ลักษณะการกู้ที่โดดเด่นของครูในกลุ่มนี้คือ การกู้แหล่งเดียว โดยส่วนใหญ่เป็นหนี้จากสหกรณ์ออมทรัพย์ครู หากจะสร้างหนี้ก้อนใหม่ก็จะรอให้หนี้เก่าปิดก่อน เมื่อสิ้นสุดสถานะการเป็นหนี้จะดำเนินชีวิตที่เรียบง่ายเหมือนเดิม อาจมีที่ดินเป็นทรัพย์สินและมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการ ทำสวนทำไร่ ซึ่งเป็นผลจากการกู้หนี้เพื่อการลงทุน ขณะที่กลุ่มครูที่มีสถานะหนี้ปกติ ในช่วงชีวิตก่อนการ เป็นหนี้มีความต้องการความก้าวหน้าในชีวิต ต้องการมีคุณภาพชีวิตที่ดี และต้องตอบแทนบุญคุณบุคคลสำคัญ จึงเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ตัดสินใจเป็นหนี้ และเมื่ออยู่ในระหว่างการเป็นหนี้ก็จะยอมรับความจริงที่เป็นหนี้โดยเปิดเผย สถานะการเป็นหนี้ให้ครอบครัวรู้และมีความสุขกับสิ่งที่เกิดขึ้น มองว่าตนเองตัดสินใจถูกที่เป็นหนี้เพราะทำให้ได้ทรัพย์สินมาภายหลัง และมีความไม่ประมาทในการใช้ชีวิตด้วยการวางแผนบริหารการเงิน ดังนั้น จึงสามารถชำระหนี้ได้ตามเวลาและควบคุมการออม โดยมีเงื่อนไขบังคับที่สำคัญคือ การไม่กู้หนี้เพิ่ม

ส่วนกลุ่มครูที่มีสถานะหนี้วิกฤติ มีการใช้ชีวิต 2 ลักษณะก่อนจะเข้าสู่สถานะหนี้ คือ ใช้เงินเกินตัว เมื่อต้องการสิ่งใดก็จะชวนขวายนมาครอบครองให้ได้ มีพื้นฐานเศรษฐกิจครอบครัวระดับปานกลาง และอยู่แบบไม่ฟุ่มเฟือย ไม่ยุ่งเกี่ยวกับงานสังคม มีพื้นฐานครอบครัวระดับยากจนถึงปานกลาง ทั้งนี้ สาเหตุในการเป็นหนี้เกิดจากการมีภาระที่ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในครอบครัว มีสถานะจำเป็นที่ต้องแก้ปัญหาเฉพาะหน้า และตอบสนองความต้องการของตนเองในการซื้อสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ยานพาหนะ โทรศัพท์ เป็นต้น และเมื่อตกอยู่ในสถานะการเป็นหนี้จะขาดเป้าหมายในการชำระหนี้ บริหารการเงินไม่เป็น นำเงินที่กู้มาใช้จ่าย

อย่างสُر่ยสُر่ราย เมื่อสถานะทางการเงินไม่สมดุลรายรับไม่พอกับรายจ่าย จะทำการกู้เพิ่มในวงเงินสูงสุดตามที่กำหนดของแต่ละแหล่งเงินกู้ แต่จะผ่อนชำระในสัดส่วนขั้นต่ำ โดยกู้ทั้งแหล่งเงินกู้ในระบบและนอกระบบ ดังนั้น จึงเกิดการกู้เงินจากแหล่งหนึ่งเพื่อนำมาใช้หนี้อีกแหล่งหนึ่ง และการขอผ่อนชำระหนี้แม้ว่าจะต้องจ่ายดอกเบี้ยมากขึ้นก็ตาม สาเหตุสำคัญที่เป็นจุดเริ่มต้นเข้าสู่ภาวะวิกฤตทางการเงินคือ การค้าประกันให้เพื่อนครู การนำเงินไปลงทุนแต่ไม่ประสบความสำเร็จ และหนี้สะสมของครอบครัว จากความไว้วางใจคนรอบข้างและมองข้ามความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น ส่งผลให้ชีวิตวิกฤตจากการถูกฟ้อง ถูกยึดทรัพย์ และอยู่ระหว่างการประนอมหนี้ ทั้งนี้ จากการศึกษาสามารถสรุปลักษณะของครูที่อยู่ในสภาวะหนี้วิกฤตได้ 4 แบบ คือ หลัทธิปัญหา อยู่กับหลากหลายความรู้สึก ยอมรับสภาพ และดำรงตนอย่างพอเพียง

สำหรับข้อเสนอแนะทางการลดพฤติกรรมการก่อหนี้ของข้าราชการครู แบ่งตามมุมมองของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิจากสหกรณ์ออมทรัพย์ครู กลุ่มนักวิชาการด้านการบริหารและเศรษฐศาสตร์ และกลุ่มข้าราชการครูที่มีประสบการณ์การเป็นหนี้สหกรณ์ออมทรัพย์ครู แต่ละมุมมองสรุปสาระได้ดังนี้

มุมมองของกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิจากสหกรณ์ออมทรัพย์ครู เสนอแนะทางการลดพฤติกรรมการก่อหนี้สำหรับข้าราชการครู 2 ประเด็น คือ 1) ครูต้องปรับเปลี่ยนความคิดเรื่องการเป็นสมาชิกสหกรณ์เพื่อการออมแทนการกู้ และ 2) ต้องเป็นหนี้อย่างชาญฉลาดด้วยการกู้เพื่อลงทุน

มุมมองของกลุ่มนักวิชาการด้านการบริหารและเศรษฐศาสตร์ เสนอแนะทางการลดพฤติกรรมการก่อหนี้ของข้าราชการครู แบ่งออกเป็น 2 แนวทางหลัก ได้แก่ ปรับความคิด และเปลี่ยนพฤติกรรม กล่าวคือ แนวทางการปรับความคิด มีหลักปฏิบัติดังนี้ 1) สร้างความตระหนักรู้เรื่องความเสี่ยงของการเป็นหนี้ด้วยหลักธรรม 2) เปลี่ยนความเข้าใจที่ว่า “เป็นครูกู้ง่าย” 3) ประเมินความจำเป็นก่อนการกู้ 4) ใช้หลักการสะกดความคิดเพื่อสะกดพฤติกรรม และ 5) ฝึกฝนตนให้เป็นคนอดได้รอได้ ส่วนแนวทางการเปลี่ยนพฤติกรรมมีหลักปฏิบัติเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงก่อนเข้าสู่การเป็นหนี้ ต้องเตรียมแผนการกู้และชำระหนี้ ส่วนช่วงระหว่างการเป็นหนี้ ทำได้ด้วย 1) ปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินชีวิต ลดความฟุ่มเฟือยและบริหารจัดการเงินตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) เสริมทักษะการคิดเชิงบัญชี (Mental Account) 3) สร้างระบบการควบคุมตนเองให้มีการออมควบคู่กับการชำระหนี้ และ 4) ชำระหนี้ตรงตามเวลาพร้อมทั้งหาวิธีจ่ายชำระหนี้ที่ได้ประโยชน์สูงสุด

และมุมมองของข้าราชการครูที่มีสภาวะพ้นหนี้ เสนอแนะทางการลดพฤติกรรมการก่อหนี้ แบ่งออกเป็น การปฏิบัติตัวของครูในสภาวะหนี้ และการได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ดังนี้ การปฏิบัติตนของครูในสภาวะการเป็นหนี้ ควรยึดถือและเดินตามแบบอย่างที่ดีในครอบครัว และมีวินัยในการใช้เงิน ส่วนการช่วยเหลือเยียวยาจากผู้เกี่ยวข้อง ควรใช้ฐานข้อมูลกำหนดแนวทางให้ความช่วยเหลือ ออกมาตรการห้ามขายประกันชีวิตในโรงเรียน ลดภาระค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงานสอน และสร้างงานเสริมภายในโรงเรียน

Abstract

The research on “Process of becoming indebted and ability for debt settlement of civil service teachers: multi-case studies in 4 regions” has objectives to study on the process of becoming indebted and ability of civil service teachers to settle their debts as well as to provide recommendations for reducing the civil service teachers’ behavior of incurring debt. This research, employing the qualitative research technique of multi-case study, is divided into 2 phases. Phase 1 is a study on the process of becoming indebted and ability of civil service teachers to settle their debts by interviewing 31 civil service teachers, from 4 regions, who are in debts categorized into 3 types including normal debt, critical debt, and resolved debt situations. Phase 2 of this research provides recommendations for reducing the civil service teachers’ behavior of incurring debt through interviews and focus group discussions with 11 informants by using semi-structured interview questions and guidelines for focus group discussion to collect data which was qualitatively analyzed by using the content analysis.

The results found that the process of becoming indebted for each group of civil service teachers can be summarized as follows. **For the teachers with resolved debt**, it was found that, before becoming indebted, they had a simple way of living without following any trend of consumption and they had good financial plan and management. Debt of this group was mostly for investment and, when they were indebted, they had financial discipline and clear objective to settle their debts by trying to earn more income through additional jobs. Some teachers of this group opted to pay a lump sum, or increase amount of monthly debt payment, in order to quickly reduce the principal of a loan so that they have good ability of debt settlement. A notable characteristic of teachers of this group is that they acquire loan only from a single source, which is mostly the Teachers' Saving Cooperative, and they tend to settle the existing debt before incurring a new debt. After their debts are settled, the teachers in this group continue to have a simple way of life and they may possess land property and earn additional income from farming activities, which are resulted from their debt from getting loan for investment. **For the teachers with normal debt**, they had desires for life advancement, improved living quality, and repaying for their respected and important persons. These are major causes of their decision to become indebted, which they accept and reveal such situation to their family and continue to live happily with their debt. Teachers in this group consider that they have made right decision because such debt will later bring them property and carefully live their lives with financial management plan. As such, they are able to settle their debts in time and also manage their savings with important ruling condition, not incurring any additional debt.

Teachers with critical debts had 2 types of living before they became indebted, one of which is their overspending when they wished to own anything. They had moderate economy family background, ranging from poor to moderate financial status, and live modestly without getting involved with social events. The causes of becoming indebted included their responsibility to solve problems at hand and to satisfy their own desires for things such as, vehicle and television. At the time of them indebted, they lacked of goal to settle their debts and could manage their finance so that they wastefully spent their loan. When their financial status became imbalanced, such that income was not adequate for their expenditures, they tended to acquire more loan at the maximum ceiling, indicated by each source of loan, but intended to settle their debts at minimum installments. Their loans could be both institutional

and non-institutional sources. As such, there was a situation that loan from one source was acquired for settling existing debt from the other source and they tended to ask for postponement of debt settlement, even though such case would result in an increase of loan interests. An important cause, as a starting point of their financial crisis, was being a collateral for their peer teachers who took loan for investment but fail, resulting in the accumulation of debt. Their trust other persons and overlook possible risks led to crisis so that their lives faced risk of being changed, their property being seized, and they are currently in the process of debt negotiation. In this regard, this study summarizes characteristics of teachers with critical debts into 4 types including avoiding the problems, staying with mixed emotions, admitting the conditions, and living modestly.

There are recommendations for reducing the civil service teachers' behavior of incurring debt, based on perspectives of relevant groups including the group of experts from the Teachers' Saving Cooperative, the group of management and economics experts, and the group of teachers who experienced being indebted with the Teachers' Saving Cooperative. Essence of each perspective can be summarized as follows.

From the perspective of experts from the Teachers' Saving Cooperative, it is recommended that there are 2 approaches for reducing teachers' behavior of incurring debt including 1) Teachers must change their mindset that the cooperative's membership is for saving instead of getting loan, and 2) being wisely indebted by getting loan for investment.

From the perspective of management and economics experts, it is proposed that teachers' behavior of incurring debt can be reduced by 2 approaches including the change of mindset and change of behavior. That is, mindset can be changed by the following practices: 1) Raising awareness, through Dharmic principle, of risk from becoming indebted, 2) Changing the common belief that "teacher can easily get the loan", 3) Assess the necessity of making a loan, 4) Applying the concept of using mind control for warning the behavior, 5) Practicing oneself for more patience. Meanwhile, changing behavior can be achieved by 2 periods of practices including the period before becoming indebted, which needs plans for getting loan and paying off the debt, and the period during being indebted, which needs to 1) adapt and change lifestyle to reduce lavishness by applying the principle of Self-sufficiency Economy Philosophy, 2) Increase skill of mental account, 3) Ensure self-control system in order to have saving alongside with debt settlement, and 4) Settle the debt on time and find the most beneficial ways for debt settlement.

From the perspective of teachers who already settled the debt, their recommendations to reduce the behavior of incurring debt can be divided into 2 aspects including the behavior during the period of being indebted and receiving help from related agencies, which can be summarized as follows. Considering the behavior while being indebted, teachers should adhere and follow a good role model in their family as well as maintain the financial discipline. Meanwhile, remedial measures from relevant agencies should apply the database to specify ways for appropriate assistance. Working as life insurance broker within school should be prohibited. Also, teachers' financial burden on teaching activities should be reduced and other supporting jobs in school should be created.